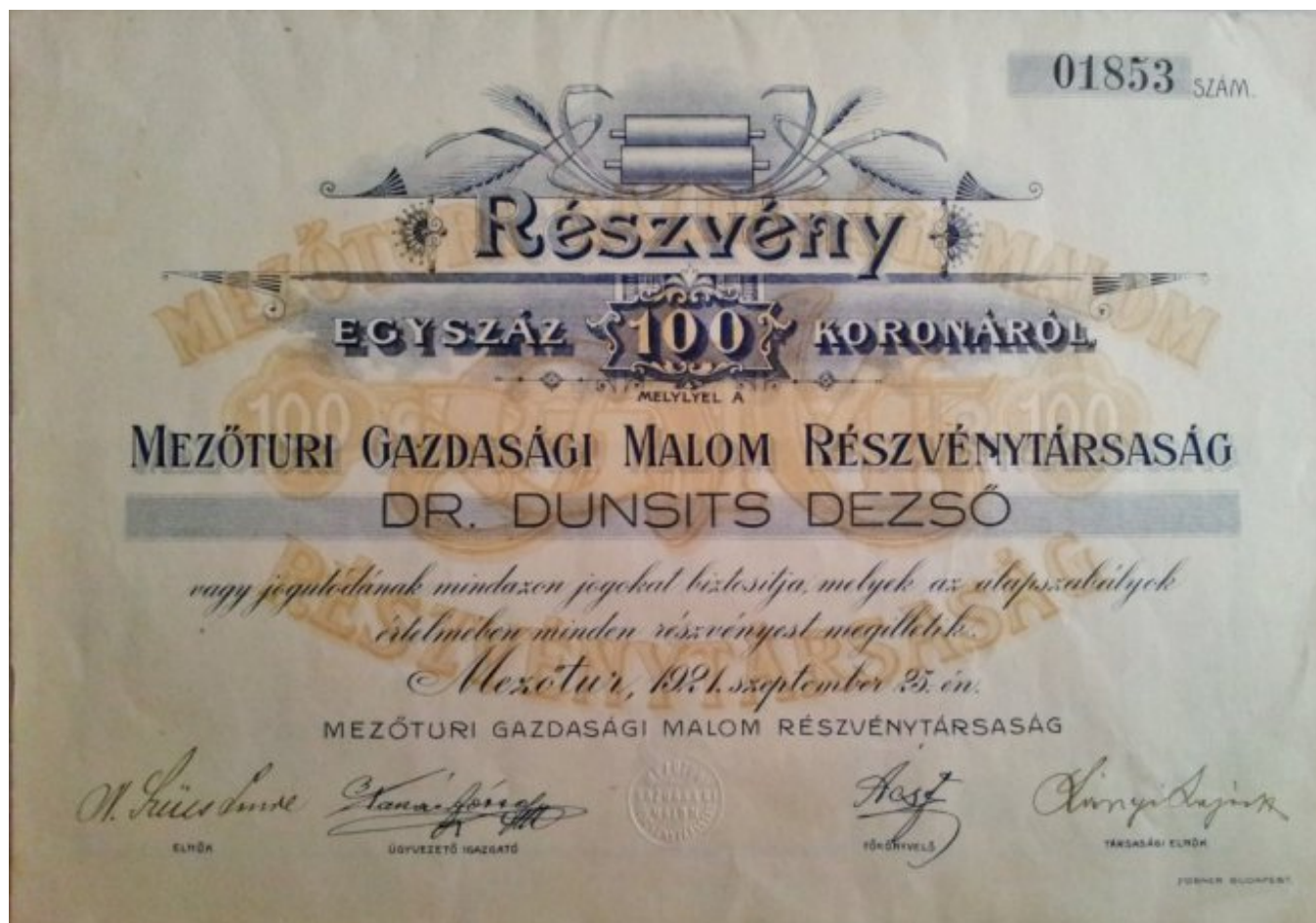


Részvény EGYSZÁZ KORONÁRÓL

Mezőturi Gazdasági Malom Részvénytársaság

Kibocsátás dátuma: 1921. szeptember 25.

Családi indíttatás – édesanyám mezőtúri születése - alapján esett a választásom az alábbi értékpapír bemutatására. Egy-egy régi irat, dokumentum kapcsán szívesen keresgélek információkat, adatokat, ezzel válik élővé annak története. Kié volt? Mi lehetett a sorsa? Miért vette? Milyen hosszú és viszontagságos út után került hozzám? Ha a tárgyak beszélni tudnának ...



Mezőtúrról az első írásos emlék a 13. század elejéről valók - a Várad Regestrum a várost Tur (villa Tur) név alakban említi. Mezőtúr a 14. századtól - az árutermelés kibontakozásával - egyre inkább előnyös helyzetbe került a környező településekkel szemben; kulturális téren pedig századokon át volt központja a vidéknek. A 19. században meginduló tőkés fejlődésnek azonban nem sok hasznát látta a város, mert a gyáripar olcsó termékeivel fokozatosan háttérbe szorította a város kisiparát. A nagyipart pedig csupán a téglagyár, egy szövőüzem és néhány malom képviselte. Ezek közül egy a Mezőturi Gazdasági Malom Részvénytársaság, amelynek malomépülete ma már nem lelhető fel. A város utolsó malomépületét (Ilona malom), amelyet 1912-ben hoztak létre, nemrégiben bontották le egy bevásárlóközpont építése miatt.



Közben ismerkedjünk meg kicsit a részvény fogalmával is – a **részvény** tulajdonjogot és egyéb jogokat megtestesítő értékpapír. A részvény birtokosa részesedése arányában résztulajdonosa az adott társaságnak, és jogosult a jövedelem és a szavazati jogok arányos részére is. A részvényt nyomdai úton állítják elő, s a részvények tulajdonlásáról nyilvántartást vezetnek. A részvény tulajdonosa a részvény birtokában jogosult a tulajdonára eső osztalékban részesülni, illetve a hozzá tartozó szavazati jogával élni. Ahhoz, hogy a részvény tulajdonosa igazolni tudja, hogy ő jogosult a részvény utáni hozadéokra már a részvény kinyomtatásakor a részvényhez csatoltak egy osztalékívet, amelyre előre meghatározott időszakra vonatkozó szelvényeket nyomtattak. A szelvények osztalékra történő beváltásakor levágtak az ívről egy-egy, arra az évre nevesített részt, azaz szelvényt.



Lehet, hogy fiatalabb olvasók, akik diplomájuk megszerzéséhez már nem voltak kényszerítve, hogy ún. pg-t (politikai gazdaságtant) és/vagy tudományos szocializmust is tanuljanak, már nem is tudják, honnan is ered ez a fogalom. A részvényvagdosó képe Lenin "Az imperializmus, mint a kapitalizmus legfelső foka" című művében szerepel, majd ennek vizuális megjelenítéseként találkozhattunk a zsíros, részvényvágó kapitalistákról készült karikatúrákkal. A szelvényvagdosó valójában azt a befektetőt jelenti, aki már elszakad a termelési folyamatától, csak a pénze forgatásából jut jövedelemhez. A szelvényre nyomtatott szöveg is erre utal:



„A Mezőturi Gazdasági Malom Részvénytársaság ezen szelvény előmutatójának kifizeti a fenti számú részvény után az 1939/40 évre eső osztalékot.”

Értelem szerűen az osztalék mértéke nem volt nevesítve, hiszen az adott év gazdálkodásának eredményétől függött – épp úgy, mint manapság.



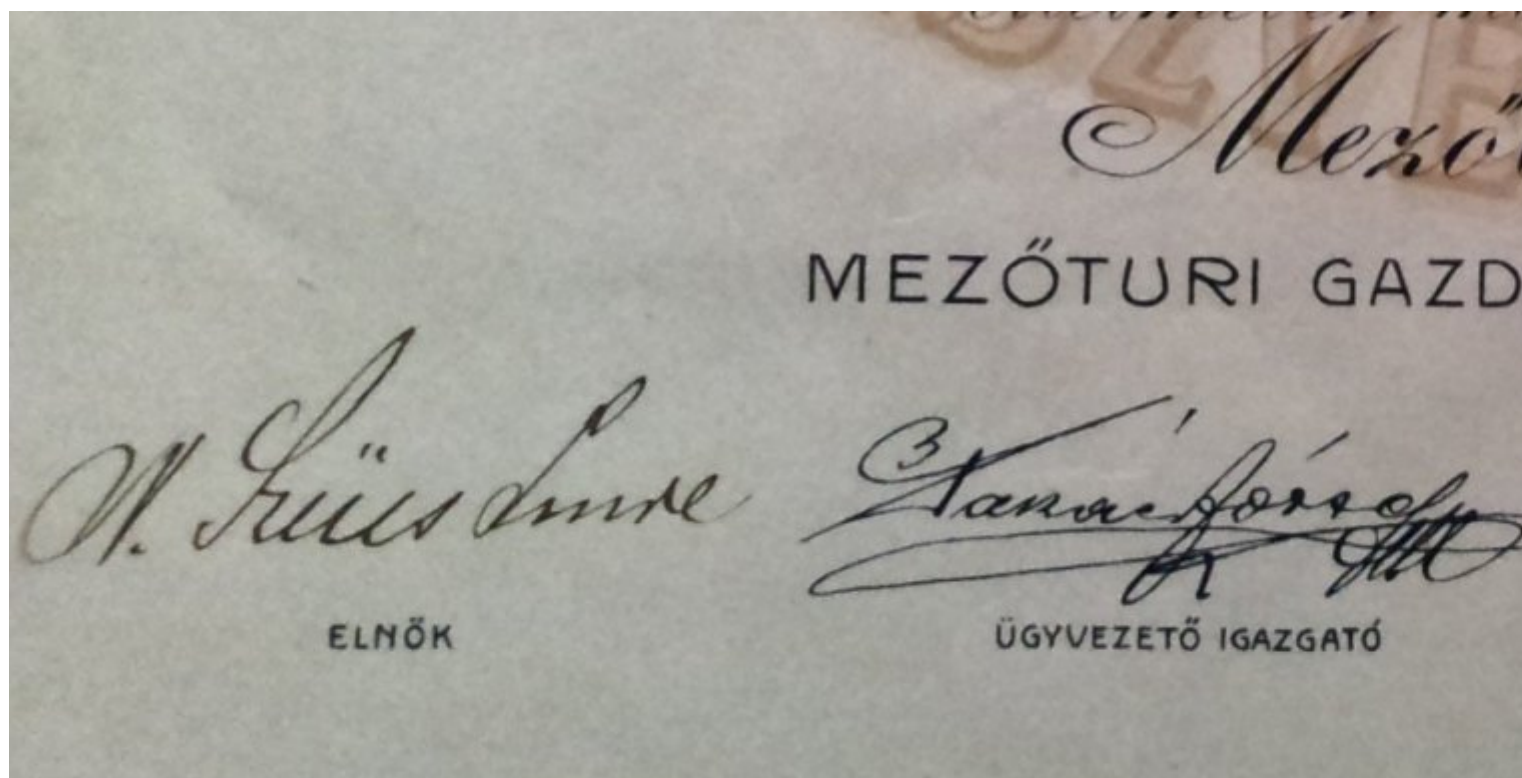
A szelvény további érdekessége, hogy az internet segítségével még fellelhető adat a részvényt jegyző egyik személyről. „**Ács József** -1854-ben Mezőtúron született. Érettségit tett Debrecenben, 2 évig királyi körjegyzői irodában dolgozott, 1873-ban került a Mezőtúri takarékpénztárhoz, 1886-tól ügyvivő, s a gazdasági malom főkönyvelője volt. 1926-ban vonult nyugalomba. A Dalárda s a Tűzoltó testület tagja.” Hitte volna a „kolléga”, hogy valaki születése után 160 évvel megemlékeznek róla??? Vajon egy mai főkönyvelőre fog-e valaki nem hogy 160, de akár pár év múlva is emlékezni???



Ugyancsak az internetről tudtunk meg információkat a részvénytársaság elnökéről.

Szűcs (M.) Imre földbirtokos. 1870-ben született Mezőtúron. Régi gazdálkodó család sarja. 1895-ben kezdett önállóan

gazdálkodni 35 holdas birtokán, majd ezt növelte egészen 174 holdra. Vármegyei és városi thb. (sajnos nem tudom, hogy ez minek a rövidítése) tag, a Polgári olvasóköri elnöke, a Mezőtúr-mesterszállási ármentesítő és belvízszabályozó társulat alelnöke.



S ha a személyeknél tartunk, ismerkedjünk meg a részvény tulajdonosával is.

Dr. Dunsits Dezső – ügyvéd, aki 1859-ben Karácsondon született. Régi bánáti család sarja. Ügyvédi vizsgát 1887-ben tett Budapesten, s még ez évben nyitotta Mezőtúron irodáját. Ez a legrégebbi ügyvédi iroda, ő maga volt a legöregebb ügyvéd

Mezőtúron. Ez mellett 60 holdas földbirtoka volt.




A szelvényeket csak a kibocsátás utáni első 6 évben vágták le, tehát csak ekkor fizetett a Részvénytársaság osztalékot. A 7. szelvény, amely 1927/28 gazdasági évre vonatkozott, már rajttamaradt az íven. S hogy miért? Ezt utólag csak sejtteni lehet – ekkor kezdődött a nagy gazdasági világválság. Valószínűsíthető, hogy a vállalkozás csődbe ment, s megszűnt. Bár az alapításkor fényesebb jövőt szántak számára, mert a 20. szelvény után van egy ún. Szelvényutalvány is, amely kimondja: „A Mezőtúri Gazdasági Malom Részvénytársaság ezen szelvényutalvány előmutatójának 1941/42 évtől kezdve új szelvényeket szolgáltat ki.”

Részvénytársaság: 01853

Szelvényutalvány.

A
Mezőturi Gazdasági Malom
Részvénytársaság ezen szelvény-
utalvány előmutatójának 1941/42.
évtől kezdve új szelvényeket szol-
gáltat ki.


üggy. igazgató.


főkönyvelő.

Szelvény-
szám:

18

Szelvény-
szám:

17

Szelvény-
szám:

16

Szelvény-
szám:

15



S ami első ránézésre csak egy kicsit megsárgult papírlap, az a valóságban történelem. Mára már talán elfeledett emberek élete, vagyona, s terveik, álmaik ...